

31997D0178

L 75/44

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

15.3.1997

DECYZJA KOMISJI
z dnia 10 lutego 1997 r.
w sprawie definicji metodologii przejścia między europejskim systemem rachunków krajowych i regionalnych we Wspólnocie (ESA 95) a europejskim systemem zintegrowanych rachunków gospodarczych (ESA wydanie drugie)
(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(97/178/WE, Euratom)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,

uwzględniając art. 8 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25 czerwca 1996 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie ⁽¹⁾ oraz art. 6 dyrektywy Rady 89/130/EWG, Euratom z dnia 13 lutego 1989 r. w sprawie harmonizacji ustalania produktu narodowego brutto w cenach rynkowych ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

Komisja przewiduje zniesienie zastrzeżeń Państw Członkowskich w odniesieniu do szacunków PNB do dnia 31 grudnia 1998 r.;

wyniki pochodzące z zastosowania ESA 95 różnią się od wyników pochodzących z zastosowania ESA wydanie drugie;

w celu zastosowania art. 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia (WE) nr 2223/96 w sprawie ESA 95 należy ustalić, najpóźniej do grudnia 1996 r., różnice w definicjach między ESA 95 a ESA wydanie

drugie oraz oszacować ich wpływ celem otrzymania danych do ustalenia PKB i PNB zgodnie z ESA wydanie drugie z danych PKB i PNB zgodnie z ESA 95;

w przypadku gdy po przyjęciu niniejszej decyzji zidentyfikowane zostaną dalsze różnice wpływające na PKB lub PNB między ESA wydanie drugie a ESA 95, Komisja podejmie środki zgodne z art. 8 rozporządzenia (WE) nr 2223/96 w celu zmiany Załącznika do niniejszej decyzji;

artykuł 19 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie środków własnych Wspólnot ⁽³⁾ przewiduje, że Komisja wraz z zainteresowanym Państwem Członkowskim przeprowadzi każdego roku kontrolę zagregowanych danych dostarczonych do celów środków własnych, w szczególności w przypadku powiadomienia przez Komitet PNB;

środki przewidziane w niniejszej decyzji należy stosować z uwzględnieniem zasady kosztów i efektywności, zapewniając jednocześnie dobrą jakość szacunków PKB i PNB;

środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią Komitetu ustanowionego na podstawie art. 6 dyrektywy 89/130/EWG, Euratom,

⁽¹⁾ Dz.U. L 310 z 30.11.1996, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 49 z 21.2.1989, str. 26.

⁽³⁾ Dz.U. L 155 z 7.6.1989, str. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 3

Artykuł 1

Różnice w definicjach między ESA wydanie drugie a ESA 95, stwierdzone i uzgodnione przez Komitet PNB przed dniem 31 grudnia 1996 r., mające wpływ na wyliczenie PKB i PNB podano w Załączniku do niniejszej decyzji. Państwa Członkowskie oceniają i dokumentują każdą z tych różnic w definicjach, stosując zasadę ustanowioną w art. 2. Państwa Członkowskie dostarczają Komisji wszelkie niezbędne informacje i wyjaśnienia na temat każdej z tych różnic zgodnie z art. 5 dyrektywy 89/130/EWG, Euratom.

Artykuł 2

Dane PNB oparte na ESA wydanie drugie i dostarczane zgodnie z dyrektywą 89/130/EWG, Euratom oraz dane PKB, przekazywane na mocy rozporządzenia Rady (WE) 3605/93 z dnia 22 listopada 1993 r. w sprawie stosowania Protokołu w sprawie procedury dla nadmiernego deficytu załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ⁽¹⁾, uzyskuje się z danych opartych na ESA 95, przekazywanych przez Państwa Członkowskie zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2223/96 poprzez dostosowanie tych ostatnich dla uwzględnienia wpływu różnic w definicjach między ESA wydanie drugie a ESA 95 przytoczonych w art. 1

Zasadę tę można streścić w poniższych równaniach:

a) dane PKB oparte na ESA wydanie drugie

= dane PKB oparte na ESA 95

— suma kwot uwzględniająca różnice w definicjach między ESA 95 a ESA wydanie drugie, przytoczonych w art. 1;

b) dane PNB oparte na ESA wydanie drugie

= dane PNB oparte na ESA 95

— suma kwot uwzględniająca różnice w definicjach między ESA 95 a ESA wydanie drugie, przytoczonych w art. 1;

1. Przepisy wymienione w art. 1 i 2 niniejszej dyrektywy stosuje się do:

a) danych PNB za rok 1998 oraz kolejne lata, przekazywanych zgodnie z dyrektywą 89/130/WE, Euratom w okresie obowiązywania decyzji Rady 94/728/WE, Euratom z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich ⁽²⁾;

b) danych PKB za rok 1998, przekazywanych do celów rozporządzenia (WE) nr 3605/93.

Przepisy te można również stosować do:

c) danych PNB oraz PKB za lata 1995–1997, które Państwa Członkowskie mogą przekazywać w oparciu o ESA 95 do celów dyrektywy i rozporządzenia określonych w ust. 1 lit. a) i b).

2. Przekazując dane objęte lit. c), Państwa Członkowskie, na wniosek Komisji, powiadamiają o kwotach wynikających z różnic definicji między ESA wydanie drugie a ESA 95.

Artykuł 4

Jeżeli decyzja 94/728/WE, Euratom pozostanie w mocy po dniu 31 grudnia 1999 r., Komisja dokona oceny niniejszej dyrektywy i, w miarę potrzeby, podejmie właściwe środki.

Artykuł 5

Niniejsza decyzja skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 10 lutego 1997 r.

W imieniu Komisji

Yves-Thibault DE SILGUY

Członek Komisji

⁽¹⁾ Dz.U. L 332 z 31.12.1993, str. 7.

⁽²⁾ Dz.U. L 293 z 12.11.1994, str. 9.

ZAŁĄCZNIK

ZMIANY OD ESA 79 DO ESA 95 WPŁYWAJĄCE NA PKB LUB PNB

Wykaz zmian

Poniżej opisano zmiany dotyczące następujących pojęć wpływających na PKB lub PNB:

1. Kryteria miejsca zamieszkania
2. Usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (Fisim)
3. Ubezpieczenia
4. Dochody z inwestycji bezpośrednich
5. Dochody z odsetek
6. Naturalny wzrost roślin uprawnych
7. Oprogramowanie komputerowe i duże bazy danych
8. Sprzęt wojskowy i pojazdy inne niż broń
9. Prace w toku w usługach
10. Wydatki na badania kopalni
11. Zużycie kapitału trwałego na drogi, mosty itp.
12. Zezwolenia i opłaty administracyjne
13. Wycena produkcji do własnego ostatecznego użytku oraz produkcji z działalności nieodpłatnej
14. Próg wartości dla dóbr inwestycyjnych
15. Kryteria rynkowe/nierynkowe
16. Subsydia
17. Rozrywka, dzieła literackie i artystyczne
18. Usługi związane z wydawaniem zezwoleń dotyczących rozrywki i wykorzystania dzieł literackich i artystycznych
19. Garaże
20. Opłaty za dokumenty rejestracyjne samochodu ponoszone przez gospodarstwa domowe
21. Wynagrodzenia w naturze
22. Licencje na użytkowanie aktywów niematerialnych i prawnych nieprodukowanych
23. Opłaty skarbowe

Terminologia

Na wstępie należy poczynić uwagi w związku z terminologią. Należy zauważyć, że niektóre pojęcia w kwestionariuszu PNB opartym na ESA 79 zostały zniesione w ESA 95. Przykładami są: produkcja w cenach rynkowych (P 10), wartość dodana brutto w cenach rynkowych (N1p) oraz zużycie ostateczne na terytorium gospodarczym (P3B). Jednakże fakt, że niektóre pojęcia z ESA 79 zostały w ESA 95 zastąpione pojęciami bardziej trafnymi, nie oznacza, że stare pojęcia nie mogą być stosowane w kontekście ESA 95. Zagregowane dane z ESA 79 mogą być oczywiście wyliczone na podstawie szczegółowych rachunków krajowych według ESA 95, jeżeli każdą ze zmian w obrębie danego pojęcia uwzględni się osobno. O ile wartość dodana brutto w cenach rynkowych nie jest samodzielnym pojęciem w ESA 95, jest rzeczą istotną podkreślać ten fakt i ustalać wartość dodaną brutto w cenach rynkowych, zakładając, że wszystkie składniki zagregowanych danych szacuje się zgodnie z zasadami ESA 95.

Tabela zbiorcza

Skutki wymienionych powyżej zmian w odniesieniu do poszczególnych pojęć zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1 przedstawia skutki przejścia od ESA 79 do ESA 95. Kolumny tabeli odpowiadają zmianom pojęć i nadano im numerację zgodną z wyżej wymienionym wykazem zmian. W tabeli znak „+” oznacza wpływ ze znakiem dodatnim dla danej pozycji, znak „-” oznacza wpływ ujemny, znak „x” oznacza, że wpływ może mieć miejsce, ale jego znak nie może być określony a priori.

Wymagania dotyczące sprawozdawczości

Niniejszy dokument dotyczy wykonania niekiedy złożonych zmian definicji między ESA 79 a ESA 95 i z tego względu prezentowane analizy są bardzo szczegółowe. Poziomu uszczegółowienia nie należy rozumieć jako wymóg dotyczący sprawozdawczości.

1. Kryteria miejsca zamieszkania

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Studenci	207, 210c	2.10
Instalacja urządzeń	207	2.09 przypis 1
Budownictwo w reszcie świata	207	2.09 przypis 1, 2.15a

Opis zmiany

ESA 95 podaje wyraźne kryteria dotyczące studentów, instalacji urządzeń i działalności budowlanej w reszcie świata (RS). W każdym przypadku kryteria te różnią się od kryteriów ESA 79.

ESA 95 stwierdza, że studenci są zawsze uznawani jako rezydenci zamieszkujący kraj rodzimy, niezależnie od czasu ich pobytu za granicą. Jednakowo wyraźne, jakkolwiek odmienne kryteria stałego zamieszkania (zasada jednego roku), były również podane w ESA 79. Nastąpiła więc wyraźna zmiana zasad między ESA 79 a ESA 95.

Jeśli chodzi o instalację urządzeń i działalność budowlaną stanowiącą środki trwałe brutto w reszcie świata, ESA 95 podaje również szczególne i wyraźne wytyczne dotyczące miejsca zamieszkania. W przypadku instalacji urządzeń produkcja jest rejestrowana w kraju pochodzenia, a nie w kraju instalacji. W przypadku działalności budowlanej w reszcie świata stanowiącej środki trwałe brutto produkcja jest rejestrowana na terytorium, na którym budowa ma miejsce.

ESA 79 nie podaje szczególnych wytycznych dla tych dwóch ostatnich przypadków. Dlatego kryteria miejsca zamieszkania, które należy stosować do tych rodzajów działalności w ramach ESA 79, są ogólnymi kryteriami podanymi w ust. 207 (tj. o miejscu zamieszkania decyduje zasada jednego roku). Zachodzi więc zmiana kryteriów obowiązujących w każdym z dwóch przypadków między ESA 79 a ESA 95. W ramach ESA 95 usługi instalacyjne nie są już uznawane za produkcję terytorium, na którym instalacja ma miejsce, nawet jeśli czas trwania działalności przekracza jeden rok. Działalność budowlana stanowiąca środki trwałe brutto uważana jest w ramach ESA 95 za produkcję terytorium, na którym prace budowlane mają miejsce, nawet jeśli czas trwania działalności nie przekracza jednego roku. Należy zauważyć, że mimo tych zmian wpływ na PNB w praktyce będzie prawdopodobnie znikomy lub zerowy w przypadku wielu indywidualnych projektów (patrz podane niżej wyjaśnienia dotyczące przekazywania dochodów od hipotetycznych jednostek krajowych).

Konsekwencje zmiany

Nowy sposób traktowania studentów studiujących za granicą ma znaczenie dla PNB tylko w takim stopniu, w jakim dotyczy przejścia od PKB do PNB. Dochody pierwotne uzyskane przez tych studentów lub wydatkowane mogą być liczone jako dochody pierwotne uzyskane/wypłacone przez kraj przyjmujący według ESA 79, zaś według ESA 95 przez kraj pochodzenia. Chodzi tu o kwoty, które w praktyce wydają się znikome.

Dlatego należy skupić uwagę tylko na dwóch pozostałych pozycjach.

W **ujęciu od strony produkcji** instalację urządzeń za granicą z zachowaniem zasady jednego roku w ESA 79 zalicza się zgodnie z ESA 79 do produkcji za granicą, zaś według zasad ESA 95 do produkcji krajowej. Przeciwnie jest w przypadku działalności budowlanej za granicą stanowiącej środki trwałe brutto i prowadzonej przez producentów krajowych, których pobyt nie spełnia zasady jednego roku zawartej w ESA 79; działalność ta jest rejestrowana jako produkcja gospodarki krajowej według zasad ESA 79, zaś według zasad ESA 95 jako produkcja za granicą. Konsekwencje tych zmian dla produkcji, zużycia pośredniego i wartości dodanej brutto zaznaczono w tabeli 1.

Przyjmując, że transakcje te dotyczą zarówno usług montażowych, jak i działalności budowlanej prowadzonej przez instytucjonalne krajowe jednostki produkcyjne za granicą i przez instytucjonalne jednostki produkcyjne niezydentów na obszarze kraju, znak wpływu netto nie może być określony a priori.

W **ujęciu od strony wydatków** nowy sposób traktowania studentów ma wpływ na spożycie gospodarstwa domowego; zmiany te są równoważone zmianami w przywozie lub wywozie. Nowy sposób traktowania usług instalacyjnych i działalności budowlanej za granicą ma wpływ na wywóz i przywóz usług. Również w tym przypadku znak wpływu netto zależy od okoliczności w danym kraju.

W **ujęciu od strony dochodów** nowy sposób traktowania usług instalacyjnych i budowlanych za granicą będzie prawdopodobnie miał znaczący wpływ na wynagrodzenia pracowników i nadwyżkę operacyjną. Ponieważ transakcje te dotyczą zarówno usług świadczonych przez RŚ, jak i na rzecz RŚ, znak wpływu netto zależy od szczególnych okoliczności.

Wreszcie, jeśli chodzi o **przejście od PKB do PNB**, skutki nowego sposobu traktowania usług instalacyjnych i działalności budowlanej za granicą dla wynagrodzenia pracowników i dochodu z własności odzwierciedlają skutki omówione w ramach ujęcia od strony dochodów.

Należy zauważyć, że utworzenie lub nieutworzenie krajowej jednostki w działalności budowlanej za granicą prowadzonej przez krajowych producentów instytucjonalnych jest według zasad ESA 95 neutralne na poziomie DNB niezależnie od jakichkolwiek kompensacji środków trwałych przyznawanej z tytułu użytkowania maszyn i sprzętu w miejscu budowy za granicą; sytuacja taka nie występuje w przypadku zasad ESA 79. Brak neutralności w ramach zasad ESA 79 wynika z odmiennego sposobu traktowania zysków zachowanych z bezpośrednich inwestycji zagranicznych w dwóch systemach. Jednakże wszelkie nierozdzielone zyski spółki nieposiadającej interesów gospodarczych na terytorium gospodarczym kraju, w którym zlokalizowana jest budowa, muszą z definicji być przekazane do kraju pochodzenia w czasie jednego roku, zaś problem zysków nierozdzielonych musi zostać ograniczony do wyboru, czy zarejestrować daną nadwyżkę operacyjną (netto) powstałą w wyniku działalności budowlanej za granicą w roku $t - 1$ czy w roku t .

Jeśli chodzi o zużycie środków trwałych, które stanowią składnik nadwyżki operacyjnej brutto, jest ono rejestrowane w kraju, w którym producent uznawany jest za rezydenta i z tego względu traktuje się je jako część PKB/PNB tego kraju. W praktyce wydaje się nieprawdopodobne, aby jakiekolwiek zużycie środków trwałych mogło być obliczane dla indywidualnych projektów budowlanych, prowadząc faktycznie do całkowitego zużycia środków trwałych zarejestrowanych w kraju właściciela maszyn i sprzętu.

Problem zatem polega na tym, czy utworzenie lub nieutworzenie hipotetycznej jednostki krajowej w działalności budowlanej za granicą nie może być uznane za neutralne ze względów praktycznych w odniesieniu do PNB.

W najgorszym przypadku problem ten może oddziaływać tylko na czas rejestracji, to znaczy na dystrybucję danego PNB na dwa sąsiadujące lata, oczywiście po warunkiem że wszystkie transakcje są właściwie rejestrowane na rachunkach.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że projekt budowlany w kraju B trwający krócej niż jeden rok posiada wartość 1 000 i wymaga zużycia bezpośredniego wynoszącego 200 oraz wynagrodzenia pracowników wynoszącego 400 i że jest realizowany przez przedsiębiorstwo z kraju A. Na miejscu budowy pracują jedynie robotnicy rezydenci kraju A, zaś wszystkie materiały kupowane są w kraju B. Według zasad ESA 95 miejsce budowy traktowane jest jako hipotetyczna jednostka rezydenta kraju B, natomiast według zasad ESA 79 nie tworzy się takiej jednostki. Cała nadwyżka operacyjna przekazywana jest przez przedsiębiorstwo w kraju A w danym okresie obrachunkowym.

Poniższe tabele ilustrują skutki dla rachunków kraju A. Dla kraju B skutki te są symetryczne. Należy zauważyć, że neutralność PNB zależy od nadwyżki operacyjnej przekazywanej w tym samym okresie obrachunkowym.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 - 1 000	P20 -200
P60 -200	P50 - 1 000

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 -200	P10 - 1 000	R10 -400	N1 -800		N2 -400
					R10 (rezydent) -400
					R10 (nie rezydent) +400
N1 -800		N2 -400		N3 +0	R40 +400

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N4 +0	N3 +0	N5 +0	N4 +0		N5 +0

2. Fisim

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Fisim	325 c)	załącznik I

Opis zmiany

W ESA 95 decyzja w sprawie udostępnienia Fisim użytkownikom pozostaje otwarta. Zostanie ona podjęta przez Radę przed końcem 1997 r. W ESA 79 jednostka specjalna, zgodnie z umową, wykorzystuje Fisim w całości. Sposób traktowania Fisim jest wyraźnie określony zarówno w ESA 79, jak i w ESA 95. Wyrażna zmiana sposobu traktowania nastąpi przez udostępnienie Fisim (jeśli ta decyzja zostanie podjęta), co wpłynie na PNB.

Konsekwencje zmiany

Jeśli zostanie podjęta decyzja o przyznaniu użytkownikom Fisim w ramach ESA 95, nie dojdzie wówczas do zmiany wpływającej na kwestionariusz PNB. W przeciwnym przypadku, jeśli zostanie podjęta decyzja o przyznaniu Fisim użytkownikom, spowoduje to istotne następstwa dla całego systemu rachunków.

W **ujęciu od strony produkcji** zużycie pośrednie zmniejszy się o wielkość krajową Fisim, która obecnie jest przyznana na cele końcowe i zwiększy się o wielkość przywożonego Fisim, która jest wykorzystywana jako zużycie pośrednie. Te dwa przeciwstawne efekty, znak wpływu na zużycie pośrednie i wartość dodaną brutto, nie mogą być określone a priori. W skrajnych przypadkach skutek przywozu może być dominujący. Jednakże w praktyce wpływ przywozu będzie prawdopodobnie znikomy w porównaniu z produkcją krajową, prowadząc do spadku zużycia pośredniego i wzrostu wartości dodanej brutto.

W **ujęciu od strony wydatków** wszystkie pozycje związane ze zużyciem ostatecznym są przedmiotem pozytywnego oddziaływania. Jeśli chodzi o zużycie zbiorowe, wzrost wynika ze zwiększenia zużycia pośredniego państwowych producentów nierynkowych i prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu, działających na rzecz gospodarstw domowych (PNPISHs), które powoduje wzrost produkcji wycenianej jako suma kosztów i tym samym wzrost zużycia zbiorowego. Podobny wpływ będzie miał miejsce na przywóz i wywóz towarów i usług oraz na ich bilans, ponieważ płatności z tytułu odsetek od międzynarodowych pożyczek i depozytów zawierają element usług pośrednictwa finansowego mierzonych pośrednio. Zwiększy się zarówno wywóz, jak i przywóz, natomiast wpływ na ich bilans jest nieznan a priori. Z tego powodu wpływ na PKB nie może być określony a priori, ale w kontekście europejskim jest pewne, że będzie on dodatni.

W **ujęciu od strony dochodu** wpływ dotyczy jedynie nadwyżki operacyjnej brutto. Ze względu na przywóz Fisim znak wpływu netto nie może być określony a priori, lecz będzie dodatni z wyjątkiem skrajnych okoliczności, których wystąpienie w Unii Europejskiej nie jest prawdopodobne.

Jeśli chodzi o **przejście od PKB do PNB** dochód z własności uzyskany za granicą RŚ jest pomniejszony o kwotę pożyczek udzielonych nierezydentom, które obecnie są traktowane jako wywóz usług (Fisim). Podobnie dochód z własności wypłacany na rzecz RŚ zwiększa się o kwotę depozytów będących w posiadaniu nierezydentów, które są obecnie traktowane jako wywóz usług. Analogiczne rozumowanie dotyczy przywozu Fisim. Uzasadnione jest to, że strumienie płatności z RŚ i na rzecz RŚ pozostają niezmiennione. Ponieważ są to dwa przeciwstawne efekty dotyczące pożyczek i depozytów, znak wpływu netto na dochód z własności z zagranicy i na rzecz zagranicy nie może być określony a priori. Ważne jest jednak, że oddziaływanie przyznania Fisim na bilans dochodów z własności otrzymywanych i płaconych na rzecz RŚ dokładnie koryguje wpływ na saldo wywozu i przywozu.

Ogólnie biorąc, wpływ PKB nie może być określony a priori, ale prawie zawsze będzie dodatni w rzeczywistej praktyce. Natomiast oddziaływanie PNB jest bezwarunkowo pozytywne, ponieważ skutki dla PKB wynikające z bilansu wywozu i przywozu Fisim są korygowane przez wpływ na bilans dochodów z własności otrzymywanych z RŚ i płaconych na rzecz RŚ.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że produkcja Fisim równa się 1 000, z czego 500 stanowi zużycie pośrednie producentów rynkowych, 50 wykorzystuje się jako zużycie pośrednie producentów nierynkowych, a 550 jako zużycie gospodarstw domowych. Wywóz wynosi 400, a przywóz 500. Zgodność strumieni brutto przywozu i wywozu Fisim oraz dochodów z własności, jak założono w niniejszym przykładzie, może nie być realna, ale przynajmniej strumienie netto powinny być zgodne.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 050	P20 +550
P60 +500	P3B +600
	P50 +400

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
P20 +550	P10 + 1 050
N1 +500	

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 +500	N1 +500

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
R40 -500	N2 +500
N3 +600	R40 -400

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A +600	N3 +600
N4 +0	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
N5 +0	N4 +0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

3. Ubezpieczenia*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Ubezpieczenia	315 k)	3.63, załącznik III

Opis zmiany

ESA 95 definiuje w sposób następujący produkcję usług ubezpieczeniowych:

rzeczywiste składki zarobione, powiększone o składki dodatkowe, pomniejszone o należne roszczenia, pomniejszone o wzrost (lub spadek) rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na niewygaśnię ryzyka i rezerwy techniczne dla ubezpieczeń dochodowych.

ESA 95 nie wymienia pozycji „płatności dodatkowe w formie rozdzielonych zysków”. Należy je uznać za roszczenia, o ile nie są one wypłacone instytucji ubezpieczeniowej w formie dodatkowych składek i udziałów, które stanowią dodatek do wymagalnych rzeczywistych składek i udziałów.

Wszystkie nominalne zyski i straty są wyłączone z pomiaru zmian rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. „... nie powinny być one uznawane za dochód z lokat na rachunku rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i nie powinny być uważane za zmianę w rezerwach aktuarialnych i rezerwach na ubezpieczenia dochodowe”. To samo dotyczy nierozdzielonych posiadanych zapasów finansowych.

Ustęp 4.68 zawiera zasadę dystrybucji całego dochodu z własności na część uzyskaną z lokat na rachunku rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i część uzyskaną z lokat środków własnych, w przypadku gdy brakuje informacji o funduszach, z których uzyskane zostały dochody z własności. O ile możliwe jest rozróżnienie źródeł lokat, nie zachodzi potrzeba szacowania dochodu z własności uzyskanego z lokat środków własnych. W tym przypadku ta zasada jest bez znaczenia.

ESA 79 definiuje w sposób następujący produkcję usług ubezpieczeniowych, stosując odmienną terminologię:

kwota, o którą zarobione składki brutto przekraczają: należne roszczenia, powiększone o dodatkowe płatności na rzecz ubezpieczonego w formie rozdzielonych zysków, powiększone o zmiany rezerw aktuarialnych na ryzyka niewygaśnię i zmiany rezerw na ubezpieczenia dochodowe, pomniejszone o odsetki kalkulacyjne należne posiadaczom polis ubezpieczeniowych, pomniejszone o zrealizowane zyski z tytułu przyrostu wartości kapitału, które faktycznie są rozdzielone.

— Odsetki kalkulacyjne odpowiadają dochodowi kalkulacyjnemu na rzecz posiadacza polisy ubezpieczeniowej zgodnie z zapisem na rachunkach zakładów ubezpieczeniowych.

Aby uzyskać zgodność zapisów, należy włączyć odsetki kalkulacyjne i zrealizowane zyski z tytułu wzrostu wartości kapitału (lub zapasów finansowych) tylko wtedy, gdy powodują zmianę rezerw ubezpieczeniowo-aktuarialnych na ryzyka niewygaśnię i rezerw dla dochodowych zakładów ubezpieczeniowych. Niezrealizowane zyski z aktywów finansowych powinny być wyłączone z szacunku produkcji usług ubezpieczeniowych.

O ile ESA 79 wymaga włączenia odsetek kalkulacyjnych należnych posiadaczom polis ubezpieczeniowych (to znaczy część całego należnego oprocentowania przeznaczonego dla posiadaczy polisy ubezpieczeniowej), ESA 95 wymaga włączenia całkowitej kwoty dodatkowych składek (to znaczy całego dochodu z własności). Zatem wartość usług ubezpieczeniowych wzrasta o kwotę różnicy między dodatkowymi składkami a odsetkami kalkulacyjnymi zapisanymi na rzecz posiadaczy polis ubezpieczeniowych.

Konsekwencje zmiany

Rozszerzenie zakresu dochodu z lokat rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, które należy uwzględnić przy ustalaniu wartości usług świadczonych posiadaczom zarówno polisy na życie, jak i polis ubezpieczeniowych innych niż na życie powoduje wzrost produkcji zakładów ubezpieczeniowych i wartości usług, z których korzystają posiadacze polis.

Poniższa analiza opiera się na założeniu, że ubezpieczenia inne niż na życie nie wymagają rezerw aktuarialnych i rezerw na ubezpieczenia dochodowe. Przy tym założeniu wartość usług związanych z ubezpieczeniem innym niż na życie równa jest sumie składek brutto pomniejszonej o roszczenia. Jeśli, w wyjątkowym przypadku, ubezpieczenie inne niż na życie powoduje wzrost rezerw aktuarialnych itd., wówczas zmiana jest bardziej złożona.

W **ujęciu od strony produkcji** przejście do definicji ESA 95 zwiększy produkcję i zużycie pośrednie. Znak wpływu na wartość dodaną powinien być dodatni w gospodarce zamkniętej, natomiast w gospodarce otwartej przywóz usług ubezpieczeniowych może w zasadzie odwrócić znak wpływu na całkowitą wartość dodaną w gospodarce. Zatem a priori znak jest nieokreślony, jednak w praktyce jest prawie pewne, że będzie on dodatni ze względu na dominujący efekt ubezpieczeń krajowych.

W **ujęciu od strony wydatków** dodatni wpływ dotyczy wszystkich pozycji związanych ze zużyciem ostatecznym, ponieważ zużycie gospodarstw domowych i zużycie pośrednie w produkcji usług nierynkowych zwiększa się o kwotę dodatkowych składek. Wywóz i przywóz usług ubezpieczeniowych zwiększa się o kwotę dodatkowych składek, jednak wpływ na bilans wywozu i przywozu jest nieokreślony.

W **ujęciu od strony dochodu** zmiany dotyczą nadwyżki operacyjnej brutto. Pomijając transakcje ubezpieczeniowe z RŚ, wpływ jest zdecydowanie dodatni. Jak zauważono powyżej, przy uwzględnieniu transakcji zewnętrznych znak wpływu nie może być określony a priori.

Jeśli chodzi o **przejście od PKB do PNB**, dodatkowe składki związane z wywozem i przywozem ubezpieczeń wykazują w zasadzie cechę podobną odpowiednio do dochodu z własności z RŚ i dochodu z własności na rzecz RŚ. Odzwierciedla to fakt, że w ESA 95 posiadacze polis najpierw utrzymują zwroty ze swoich aktywów w postaci dodatkowych składek, a następnie zwracają ubezpieczycielowi te dodatkowe składki w postaci opłat za usługi ubezpieczeniowe. Wszelkie skutki dla PKB wpływu dodatkowych składek na bilans wywozu i przywozu są zatem neutralizowane oddziaływaniem na dochody z własności w momencie przejścia od PKB do PNB, co sprawia, że znak wpływu na PNB jest jednoznacznie dodatni.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że dodatkowe składki z ubezpieczenia innego niż na życie wynoszą 1 000, z czego 550 dotyczy producentów rynkowych, 50 producentów nierynkowych i 400 konsumentów. Nie istnieją dodatkowe składki z tytułu wywozu i przywozu usług ubezpieczeniowych.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 050	P20 +600
	P3B +450

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 +600	P10 + 1 050	N2 +450	N1 +450	N3 +450	N2 +450
N1 +450					

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A +450	N3 +450	N4 +0		N5 +0	
N4 +0		N5 +0			

4. Reinwestowane dochody z bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Reinwestowane dochody	427.2	4.64

Opis zmiany

ESA 95 ustala, że reinwestowane dochody z inwestycji bezpośrednich są zapisywane jako dochód z własności. Z innej strony, ESA 79, określając zakresu dochodu z własności i dochodu przedsiębiorcy, nie uwzględnia reinwestowanych dochodów z inwestycji bezpośrednich. Istnieje wyraźna różnica pomiędzy dwoma zestawami wytycznych.

Konsekwencje zmiany

Ta zmiana koncepcji nie wpływa na PKB, natomiast oddziałuje na PNB poprzez strumień dochodu z własności i dochodu przedsiębiorcy z RŚ i na rzecz RŚ.

W **przejściu z PKB do PNB** występuje dodatni wpływ na dochód z własności i dochód przedsiębiorcy z RŚ i na rzecz RŚ. Znak bilansu, a zatem wpływ netto na PNB nie może być określony a priori.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że gospodarka krajowa reinwestuje dochody z bezpośrednich inwestycji zagranicznych w danym okresie obrachunkowym w wysokości 1 000 i że RŚ reinwestuje w gospodarkę krajową dochody wynoszące ogółem 800.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie

Rachunek produkcji				Rachunek tworzenia dochodów				Rachunek dystrybucji dochodów			
Wykorzystanie		Zasoby		Wykorzystanie		Zasoby		Wykorzystanie		Zasoby	
								R40	+800	R40	+ 1 000
								N3	+200		
Rachunek wykorzystania dochodu				Rachunek kapitału				Rachunek rozliczeń z resztą świata			
Wykorzystanie		Zasoby		Wykorzystanie		Zasoby		Wykorzystanie		Zasoby	
N4	+200	N3	+200	N5	+200	N4	+200			N5	+200

5. Odsetki

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Czas rejestracji	708	4.50

Opis zmiany

ESA 79 przewiduje, że odsetki powinny być rejestrowane wtedy, gdy są należne. Z innej strony, ESA 95 przewiduje, że odsetki są rejestrowane w miarę ich naliczania. Z tego względu różnica równa jest odsetkom naliczonym, ale jeszcze nienależnym do zapłaty. Istnieje wyraźna różnica pomiędzy dwoma zestawami wytycznych.

Konsekwencje zmiany

Ta zmiana koncepcji nie wpływa na PKB, z wyjątkiem wpływu poprzez Fisim w przypadku podjęcia decyzji o przyznaniu Fisim. Natomiast zmienia ona PNB bezpośrednio przez wpływ na dochód z własności i dochód przedsiębiorcy z RŚ i na rzecz RŚ.

W przejściu z PKB do PNB występuje wpływ zarówno na dochód z własności z RŚ, jak i na rzecz RŚ, przy czym znak może być dodatni lub ujemny w zależności od okoliczności w danym kraju. Znak wpływu netto na PNB nie może być określony a priori.

6. Naturalny wzrost roślin uprawnych

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Czas rejestracji	349, 352	3.58

Opis zmiany

ESA 79 przewiduje wyraźnie, że produkcja roślin uprawnych jest rejestrowana w czasie, gdy rośliny są zebrane (uprawy zebrane, drzewa ścięte). Z innej strony, ESA 95 przewiduje wyraźnie, że produkcja roślin uprawnych jest rejestrowana w czasie ich wzrostu. Są one rejestrowane najpierw jako produkcja w toku, a następnie, gdy rośliny są zebrane, jako zapasy produktów gotowych.

Konsekwencje zmiany

Dla kwartalnych rachunków krajowych nowa zasada rejestrowania ma daleko idące implikacje w zakresie rejestrowania produkcji rolnej na rachunkach niewyrównanych sezonowo. Dla rachunków rocznych skutki będą znacznie mniejsze i dotyczyć będą głównie przypadków, w których wielkość produkcji roślinnej lub zwierzęcej nie jest stała, lecz zwiększa się lub zmniejsza z roku na rok.

W **ujęciu od strony produkcji** nowa zasada rejestrowania oznacza zmianę produkcji i wartości dodanej, której znak nie jest określany a priori.

W **ujęciu od strony wydatków** wpływ dotyczy wyłącznie jednej pozycji, jaką jest zmiana stanu zapasów, przy czym znak wpływu nie może być określony a priori.

W **ujęciu od strony dochodu** odpowiednik zmiany wartości dodanej występuje jako zmiana nadwyżki operacyjnej brutto, której znak wpływu nie może być określony a priori.

Z pewnością występuje wpływ na PKB, którego znak nie jest znany a priori. Nowa zasada rejestrowania produkcji nie wywiera wpływu na przejście od PKB do PNB, powodując, iż oddziaływanie na PNB jest równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że w danym okresie obrachunkowym naturalny wzrost lasów wynosi 1 000, podczas gdy wartość sprzedanego drewna wynosi 700.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +300	P42 +300

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 +300	P10 +300	N2 +300	N1 +300	N3 +300	N2 +300

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N4 +300	N3 +300	P42 +300 N5 +0	N4 +300		N5 +0

7. Oprogramowanie komputerowe i duże bazy danych

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Oprogramowanie	322 b), 337	3.105b), 3.110b), 3.114b)

Opis zmiany

ESA 95 przewiduje, że zakupy oprogramowania i dużych baz danych do wykorzystania w produkcji są rejestrowane jako wartości niematerialne i prawne w ramach środków trwałych brutto, podobnie jak produkcja na rachunek własny tych pozycji.

ESA 79 nie podaje wyraźnych wytycznych dotyczących rejestrowania wydatków na oprogramowanie i duże bazy danych. Jeśli chodzi o środki trwałe brutto i zużycie pośrednie, należy stosować ogólne wytyczne. W szczególności ustępy dotyczące powyższego określają, że:

zużycie pośrednie obejmuje następujące elementy: usługi zakupione w odpowiednim okresie, z wyjątkiem (wymienione wyjątki dotyczą przeniesienia prawa własności środków produkcji itd. oraz usług transportowych i dystrybucyjnych).

środki trwałe brutto obejmują wartość usług włączonych do dóbr środków trwałych.

Wymogi ESA 79 w odniesieniu do oprogramowania są zatem sprawą interpretacji. Zazwyczaj uważa się, że ESA 79 traktuje wydatki na oprogramowanie, które nabywane jest jako integralna część większych zakupów sprzętu komputerowego jako środki trwałe brutto, jednakże oprogramowanie nabyte lub opracowane niezależnie jest traktowane jako zużycie pośrednie. Jest to interpretacja identyczna jak w SNA 93 w odniesieniu do interpretacji zmiany między SNA 93 i SNA 68 (zob. SNA 93 załącznik I ust. 67).

Skutki zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja producentów rynkowych wzrasta o wielkość produkcji oprogramowania i dużych baz danych na własny rachunek. Zużycie pośrednie zmniejsza się o kwotę zakupionych usług przeklasyfikowanych na środki trwałe brutto. W rezultacie wzrasta wartość dodana dla producentów rynkowych.

Występują dwa przeciwstawne skutki dla produkcji producentów nierynkowych: spadek jako konsekwencja zakupionych usług, które są przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego na środki trwałe brutto oraz wzrost wynikający z dodatkowego zużycia środków trwałych (zarówno zakupionych jak i własnych). Znak wpływu ogółem na produkcję nie może być określony a priori. Wartość dodana wzrasta w konsekwencji wzrostu zużycia środków trwałych.

W **ujęciu od strony wydatków** na zużycie zbiorowe administracji centralnej i prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu działających na rzecz gospodarstw domowych (PNPISHs) oddziałują dwa efekty. Z jednej strony, zużycie zmienia się w rezultacie zmiany produkcji nierynkowej. Z drugiej strony, zmniejsza się ona w wyniku wzrostu środków trwałych na rachunek własny. Środki trwałe brutto wzrastają o kwotę przeklasyfikowanych zakupów oprogramowania powiększoną o oprogramowanie własne.

W **ujęciu od strony dochodów** nadwyżka operacyjna brutto zmienia się w takim samym stopniu jak wartość dodana.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że wartość zakupów oprogramowania dokonanych przez producentów rynkowych wynosi 1 000 i że zostały one przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego na środki trwałe brutto. Zakłada się następnie, że wartość własnej produkcji oprogramowania i dużych baz danych zrealizowanej przez producentów rynkowych wynosi 150. Dla producentów nierynkowych zakupy oprogramowania posiadające wartość 100 zostały przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego na środki trwałe brutto. Dodatkowo wartość własnej produkcji oprogramowania i dużych baz danych zrealizowanej przez producentów nierynkowych wynosi 10. Wreszcie zużycie środków trwałych związanych z oprogramowaniem i dużymi bazami danych używanymi przez producentów nierynkowych wynosi 50.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79. Zmiana zużycia odnosi się do zużycia zbiorowego administracji centralnej i do prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu (PNPIs) ($-60 = -100 - 10 + 50$).

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +100	P20 + 1 100
	P3B - 60
	P41 + 1 260

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
P20 - 1 100	P10 +100
N1 + 1 200	

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 + 1 200	N1 + 1 200

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 + 1 200	N2 + 1 200

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A -60	N3 + 1 200
N4 + 1 260	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
P41 + 1 260	N4 + 1 260
N5 +0	

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 + 0

8. Wyposażenie wojskowe trwałego użytku*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Zużycie pośrednie	323 f)	3.70e)
Środki trwałe brutto	340 c)	3.107

Opis zmiany

ESA 79 ustala, że następujące pozycje muszą być włączone do zużycia pośredniego, a nie do środków trwałych brutto: zakup towarów trwałego użytku przez władze wojskowe; budynki wojskowe (z wyjątkiem mieszkań dla rodzin żołnierzy zawodowych), urządzenia wojskowe i inny sprzęt wojskowy.

ESA 95 ustala, że środki trwałe brutto obejmują budynki i wyposażenie używane przez wojsko (podobne do używanych przez producentów cywilnych), takie jak lotniska, baseny portowe, drogi i szpitale. Do środków trwałych brutto nie zalicza się broni wojskowej i jej systemów wspomagania. Te ostatnie nadal zalicza się do zużycia pośredniego.

W ten sposób zakres środków trwałych brutto w ESA 95 zwiększa się o kwotę wydatków na wyposażenie wojskowe trwałego użytku inne niż broń wojskowa i jej systemy wspomagania. Ponieważ zakres środków trwałych brutto jest szerszy, zakres zużycia środków trwałych odpowiednio wzrasta.

Konsekwencje zmiany

Przeklasyfikowanie wyposażenia wojskowego trwałego użytku innego niż broń ze zużycia pośredniego w usługach nierynkowych administracji centralnej na środki trwałe brutto powoduje również wzrost zużycia środków trwałych, które są składnikiem szacunku produkcji usług nierynkowych jako sumy kosztów.

W **ujęciu od strony produkcji** zmniejszenie produkcji wynika ze spadku zużycia pośredniego, zaś zwiększenie spowodowane jest wzrostem zużycia środków trwałych. Dlatego znak wpływu nie może być określony a priori. Zużycie pośrednie wyraźnie spada z powodu przeklasyfikowania niektórych zakupów wyposażenia trwałego na nakłady inwestycyjne brutto. Wartość dodana wzrasta w wyniku zwiększonego zużycia środków trwałych.

W **ujęciu od strony wydatków** wpływ dotyczy zużycia zbiorowego administracji centralnej, jednakże znak wpływu nie może być określony a priori ze względu na istnienie dwóch przeciwstawnych czynników. Środki trwałe brutto jednoznacznie wzrosną jako konsekwencja nowego sposobu traktowania wyposażenia wojskowego trwałego użytku.

W **ujęciu od strony dochodu** wzrost zużycia środków trwałych pociąga za sobą wzrost nadwyżki operacyjnej brutto.

W ujęciach od strony produkcji i dochodu wyraźnie widać, że wpływ na PKB jest jednoznacznie dodatni. Ponieważ nie istnieją żadne konsekwencje dla przejścia od PKB do PNB, oddziaływanie na PNB jest równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że w danym okresie obrachunkowym zakupy wyposażenia wojskowego trwałego użytku wynoszące 1 000 są przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego na środki trwałe brutto. Ponadto w konsekwencji przeklasyfikowania wyposażenia wojskowego trwałego użytku w tym samym okresie i we wcześniejszych okresach zużycie środków trwałych wzrasta o 100.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +100	P20 - 1 100
	P3B +100
	P41 + 1 000

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
P20 - 1 000	P10 +100
N1 + 1 100	

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 + 1 100	N1 + 1 100

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 + 1 100	N2 + 1 100

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3B +100	N3 + 1 100
N4 + 1 000	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
P41 + 1 000	N4 + 1 000
N5 +0	

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

9. Rejestrowanie usług*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Czas rejestracji	707	3.120
Zmiany w rejestracji	350	3.119 b)

Opis zmiany

ESA 95 wymaga, aby produkcja usług była rejestrowana w momencie jej zaistnienia. Z tego względu w ESA 95 produkcja usług powoduje zmiany w zapisach, które dotyczą prac w toku. Wykorzystanie usług jest nadal rejestrowane w czasie, gdy „sfinalizowana” usługa jest dostarczana użytkownikowi.

Natomiast ESA 79 rejestruje produkcję usług w momencie dostarczania użytkownikom produktu ostatecznego, wyraźnie wykluczając istnienie zapasów w sektorze usług. Zmiana w czasie rejestrowania pomiędzy dwoma systemami wpływa jedynie na rachunki jednostek instytucjonalnych świadczących usługi. Ta zmiana nie wpływa na rachunki jednostek instytucjonalnych wykorzystujących usługi

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** zmiany dotyczą produkcji i wartości dodanej, przy czym znak wpływu nie może być określony a priori. Nie występuje żaden wpływ na zużycie pośrednie.

W **ujęciu od strony wydatków** wpływ dotyczy jedynie składnika, jakim jest zmiana stanu zapasów, dla których znak wpływu zależy od okoliczności.

W **ujęciu od strony dochodów** zmiana wartości dodanej znajduje odzwierciedlenie w zmianie nadwyżki operacyjnej brutto, której znaku wpływu nie można określić a priori.

Zatem znak wpływu na PKB nie może być określony a priori. Ponieważ **nie istnieje żaden wpływ dla** przejścia od PKB do PNB, oddziaływanie na PNB jest równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że prace projektowe (usługi inżynierów konsultantów) o wartości 1 000 trwają sześć miesięcy, z których trzy przypadają na rok $t-1$, a pozostałe trzy na rok t . Projekty są dostarczone zamawiającemu (przedsiębiorstwo korzystające z usług) na koniec marca w roku t .

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79. Rok $t-1$.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +500	P42 +500

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 +500	P10 +500	N2 +500	N1 +500	N3 +500	N2 +500

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 +500	N3 +500	P42 +500 N5 +0	N4 +500		N5 +0

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79. Rok t .

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 -500	P42 -500

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 -500	P10 -500	N2 -500	N1 -500	N3 -500	N2 -500

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 -500	N3 -500	P42 -500 N5 +0	N4 -500		N5 +0

10. Wydatki na badania kopalni

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Zużycie pośrednie	323 i), 324 i)	3.71a)
Środki trwałe brutto	343 a)	3.105 b)

Opis zmiany

ESA 79 przewiduje, że wszystkie wydatki na wydobycie ropy, gazu itd. ponoszone przed decyzją o eksploatacji danego złoża są uważane za zużycie pośrednie. Wydatki ponoszone po podjęciu decyzji o eksploatacji danego złoża są uważane za środki trwałe brutto.

ESA 95 przewiduje, że wydatki na wydobycie kopalin obejmujące koszt wierceń próbnych i inne badania, koszty transportu itd. zalicza się do środków trwałych brutto.

W ten sposób zakres środków trwałych brutto w ESA 95 zwiększa się o kwotę wydatków na badania ponoszone przed decyzją o eksploatacji danego złoża.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** zużycie pośrednie zmniejsza się, a wartość dodana powiększa się o kwotę przeklasyfikowanych wydatków na badania. Dodatkowo produkcja brutto i wartość dodana wzrastają o wielkość produkcji na własny rachunek związanej z badaniami kopalin.

W **ujęciu od strony wydatków** wpływ dotyczy jedynie zwiększenia środków trwałych brutto o kwotę równą przeklasyfikowanym wydatkom powiększoną o produkcję na własny rachunek.

W **ujęciu od strony dochodu** wzrost wartości dodanej znajduje odzwierciedlenie w odpowiednim wzroście nadwyżki operacyjnej brutto.

Jak wynika ze wszystkich trzech ujęć, wpływ na PKB jest jednoznacznie dodatni. Ponieważ nie występuje **bezpośredni wpływ na przejście od** PKB do PNB, oddziaływanie na PNB równy jest wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że wartość wydatków na badania kopalin wynosząca 1 000 jest przeklasyfikowana ze zużycia pośredniego na środki trwałe brutto. Zakłada się następnie, że produkcja na własny rachunek w ramach badania kopalin wynosi 500.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +500	P20 - 1 000
	P41 + 1 500

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 - 1 000	P10 +500	N2 + 1 500	N1 + 1 500	N3 + 1 500	N2 + 1 500
N1 + 1 500					

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N4 + 1 500	N3 + 1 500	P41 + 1 500	N4 + 1 500		N5 +0
		N5 +0			

11. Zużycie środków trwałych na drogi, mosty, tamy itd.*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Zużycie środków trwałych	403	6.03

Opis zmiany

Zgodnie z ESA 79 zużycie środków trwałych oblicza się dla wszystkich odtwarzalnych środków trwałych z wyjątkiem dóbr trwałych przeznaczonych do użytku zbiorowego o nieokreślonym czasie eksploatacji (drogi, mosty itd.).

ESA 95 ustala, że zużycie środków trwałych oblicza się dla wszystkich aktywów trwałych (z wyjątkiem zwierząt).

Zatem zakres zmiennego zużycia środków trwałych w ESA 95 zwiększył się wyraźnie, obejmując drogi, mosty itd.

Konsekwencje zmiany

W ujęciu **od strony produkcji** produkcja i wartość dodana brutto zwiększają się w miarę wzrostu kosztów zużycia środków trwałych w ramach szacunku usług nierynkowych.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie zbiorowe administracji centralnej wzrasta o kwotę odpowiadającą dodatkowemu zużyciu środków trwałych.

W **ujęciu od strony dochodu** nadwyżka operacyjna brutto zwiększa się o kwotę odpowiadającą dodatkowemu zużyciu środków trwałych.

Wobec braku jakiegokolwiek oddziaływania na **przejście od PKB do PNB** wpływ na PNB równy jest wpływowi na PKB, który z kolei równy jest wzrostowi zużycia środków trwałych i jest zatem jednoznacznie pozytywny. Powyższe zakłada, że drogi, mosty itd. należą do nierynkowej produkcji administracji centralnej. W stopniu, w jakim właściciele tych aktywów przeznaczonych do użytku zbiorowego nie są producentami rynkowymi, nie wystąpi oddziaływanie na PKB/PNB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że zużycie środków trwałych równe 1 000 obliczane jest w odniesieniu do dróg, mostów, tam itd., które stanowią część wartości środków trwałych nierynkowych sektorów administracji centralnej.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 000	P3B + 1 000

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
N1 + 1 000	P10 + 1 000

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 + 1 000	N1 + 1 000

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 + 1 000	N2 + 1 000

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A + 1 000	N3 + 1 000
N4 +0	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
N5 +0	N4 +0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

12. Zezwolenia i opłaty administracyjne*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Podatki	417.3, 496	4.23 e), 4.80 d)
Usługi		3.71 e), 3.76 h), 4.79 d)

Opis zmiany

Należy rozróżnić, z jednej strony, zezwolenia związane z działalnością gospodarczą jako zużyciem pośrednim producentów rynkowych i prawdopodobnie producentów nierynkowych a, z drugiej strony, zezwolenia nabywane przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów, np. opłaty paszportowe, opłaty za egzaminy na prawo jazdy i inne.

W odniesieniu do jednostek produkcyjnych ESA 95 ogranicza rejestrowanie zezwoleń i opłat uiszczanych administracji, które zapisywane są w pozycjach innych niż podatki nakładane na produkcję, do mniejszego zakresu płatności, niż czyni to ESA 79. Jeśli administracja przeprowadza kontrole sprawności lub bezpieczeństwa używanego sprzętu, kwalifikacji zawodowych zatrudnionego personelu lub jakości i standardu towarów lub usług, a kontrole te stanowią warunek udzielenia danego zezwolenia, płatności uważane są za zakup usługi (chyba że pobrana kwota nie pozostaje w jakiegokolwiek proporcji do kosztu przeprowadzonych kontroli).

W odniesieniu do gospodarstw domowych podobna sytuacja dotyczy ESA 95, która wyłącza z bieżących podatków dochodowych, majątkowych itd. płatności z tytułu zezwoleń. Te ostatnie traktuje się jako płatności za usługi administracji.

Konsekwencje zmiany

Zmiana klasyfikacji niektórych opłat za zezwolenia udzielane przez administracje spowoduje prawdopodobnie przeklasyfikowanie wielu państwowych jednostek produkcyjnych z producentów nierynkowych na rynkowych. Poniżej opisano skutki przeklasyfikowania dochodów jednostki, która pozostaje producentem rynkowym, z podatków itd. na płatności z tytułu usług. Problem przeklasyfikowania producentów z producentów rynkowych na nierynkowych i odwrotnie omówiono w sekcji 2.19.

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja pozostaje niezmieniona, jako że produkcja producentów nierynkowych jest wyceniana jako suma kosztów. Zużycie pośrednie zwiększa się o kwotę opłat itd., które przeklasyfikowano z „innych podatków związanych z produkcją (R222)” na zużycie pośrednie, to znaczy o część opłat za zezwolenia administracyjne, która jest ponoszona przez producentów. Odpowiednio spada wartość dodana.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych zwiększa się o kwotę opłat z tytułu zezwoleń uiszczanych przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów, które przeklasyfikowano z „bieżących podatków dochodowych, majątkowych itd.” na zakup usług. Zużycie zbiorowe administracji centralnej zmniejsza się o kwotę wzrostu sprzedaży. Z innej strony, zużycie zbiorowe prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu działających na rzecz gospodarstw domowych (PNPISHs) wzrasta, ponieważ możliwe jest, że producenci nierynkowi będą musieli uiścić niektóre z opłat, co zwiększy zużycie pośrednie, jednakże jest to korygowane zmniejszeniem podatków związanych z produkcją. Wywóz i przywóz zwiększa się w takim stopniu, w jakim występują opłaty za zezwolenia uiszczane przez rezydentów na rzecz zagranicznych władz publicznych lub przez nierezydentów na rzecz krajowych władz publicznych.

W **ujęciu od strony dochodu** podatki związane z produkcją (R222) zmniejszają się o kwotę równą spadkowi wartości dodanej.

Ogólnie biorąc, znak wpływu na PKB jest jednoznacznie ujemny, przyjmując, że część opłat za zezwolenia zalicza się do zużycia pośredniego. Ponieważ nie występują skutki dotyczące przejścia od PKB do PNB, oddziaływanie na PNB równe jest wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Zakłada się, że opłaty za zezwolenia wynoszące w sumie 1 000 są przeklasyfikowane z podatków itd. na sprzedaż dokonywaną przez nierynkowych producentów administracji centralnej. Z kwoty tej 500 dotyczy opłat uiszczanych przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów przeklasyfikowanych z R69, a pozostałe 500 dotyczy opłat za zezwolenia uiszczanych przez producentów przeklasyfikowanych z R222. Opłat takich nie stosuje się do nierynkowych producentów administracji centralnej oraz instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu (NPIs).

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
	P20 +500
	P3B -500

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
P20 +500	
N1 -500	

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
R20 -500	N1 -500
N2 +0	

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 -500	N2 +0
	R20 -500

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A -500	N3 -500
N4 +0	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
N5 +0	N4 +0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

13. Wycena produkcji własnego końcowego użytku oraz produkcji z działalności nieodpłatnej*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Zakres produkcji	306	3.08
Wycena produkcji	315, 628	3.49, 3.52

Opis zmiany

W tej pozycji należy omówić dwie zmiany.

Pierwsza zmiana koncepcji polega na włączeniu, wszędzie tam gdzie to możliwe, elementu nadwyżki operacyjnej netto do wyceny produkcji na własny rachunek. ESA 79 ustala, że taka nadwyżka operacyjna nie jest rejestrowana.

Druga zmiana dotyczy tworzenia aktywów trwałych w ramach działalności nieodpłatnej. ESA 95 przewiduje, że szacunek wartości wykorzystanej pracy (oparty na szacunku kosztu zatrudnienia podobnie opłacanej siły roboczej) powinien zostać włączony do obliczenia wartości produkcji. ESA 79 nie stawia takiego wymagania.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja i wartość dodana producentów rynkowych zwiększa się przez zwiększenie wartości produkcji na własny rachunek, co wynika raczej z wyceny produkcji na własny rachunek w cenach bazowych niż według sumy kosztów. Produkcja oraz wartość dodana również zwiększają się o kwotę wartości nieopłaconej siły roboczej używanej w pracach związanych z budownictwem komunalnym, która nie była uwzględniona w ESA 79.

W **ujęciu od strony wydatków** wzrasta zużycie ostateczne gospodarstw domowych, jak również środki trwałe brutto (te ostatnie jako konsekwencja zmian obydwu koncepcji). Spożycie administracji centralnej oraz prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodu (PNPIs) zmniejszy się w przypadku akumulacji na własny rachunek.

W **ujęciu od strony dochodów** wynagrodzenia pracowników wzrastają w takim stopniu, w jakim produkcja na własny rachunek dotyczy wynagrodzenia rzeczowego pracowników. Ponadto nadwyżka operacyjna brutto producentów rynkowych zwiększa się odpowiednio do tej części produkcji na własny rachunek, która jest wykorzystywana jako zużycie gospodarstwa domowego własnej produkcji (z wyłączeniem wynagrodzenia rzeczowego pracowników) i środków trwałych brutto. W odniesieniu do produkcji z działalności nieodpłatnej nadwyżka operacyjna (dochód mieszany) również wzrasta o kwotę wartości wykorzystanej, nieopłaconej siły roboczej.

Wpływ na PKB jest zdecydowanie dodatni. Na **przejście od PKB do PNB** wpływ ma jedynie wynagrodzenie rzeczowe pracowników otrzymywane z RŚ i przekazywane RŚ i prawdopodobnie pozostanie na niezmiennym poziomie z wielu praktycznych powodów. Biorąc pod uwagę tak nieznaczny wpływ, oddziaływanie na PNB będzie również dodatnie.

Przykład liczbowy

Po pierwsze, przyjmuje się, że nowe zasady wyceny w odniesieniu do produkcji na własny rachunek oznaczają wzrost produkcji w porównaniu do wyceny ESA 79 o 1 000, z których 100 dotyczy wynagrodzenia rzeczowego pracowników, 400 odnosi się do zużycia gospodarstwa domowego produkcji własnej, zaś 500 do tworzenia środków trwałych przez producentów rynkowych na własny rachunek.

System rachunkowy w uproszczonych rachunkach dla kraju: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 000	P3B +500 P41 +500

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
N1 + 1 000	P10 + 1 000

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
R10 +100 N2 +900	N1 + 1 000

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 + 1 000	N2 +900 R10 +100

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A +500 N4 +500	N3 + 1 000

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
P41 +500 N5 +0	N4 +500

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

Po drugie, przyjmuje się, że stosując nowe zasady wyceny w odniesieniu do środków trwałych powstałych z działalności nieodpłatnej, wartość nakładu pracy wyniesie 800.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +800	P41 +800

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
N1 +800	P10 +800

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 +800	N1 +800

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 +800	N2 +800

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
N4 +800	N3 +800

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
P41 +800 N5 +0	N4 +800

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

14. Próg wartości dla dóbr inwestycyjnych

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Zużycie pośrednie	323 d)	3.70 e)
Środki trwałe brutto	340 a)	3.108 a)

Opis zmiany

Próg ESA 79 dla włączenia dóbr trwałych o niewielkiej wartości do środków trwałych brutto jest ustalony na poziomie 100 ECU w cenach z 1970 r., podczas gdy próg ESA wynosi 500 ECU w cenach z 1995 r. We wszystkich Państwach Członkowskich Unii Europejskiej nowy próg oznacza wzrost faktycznego progu, prowadzący do większego udziału nabywania niewielkich dóbr inwestycyjnych, które są traktowane jako zużycie pośrednie.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** występuje wzrost zużycia pośredniego i odpowiadający mu spadek wartości dodanej, jeśli chodzi o producentów rynkowych. Stąd zmniejsza się wartość dodana związana z produkcją rynkową. Jeśli chodzi o producentów nierynkowych, wartość dodana brutto zmniejsza się odpowiednio do zmniejszonego zużycia środków trwałych, co jest odpowiednikiem spadku środków trwałych brutto.

W **ujęciu od strony wydatków** następuje spadek środków trwałych brutto. Co więcej na zużycie zbiorowe administracji centralnej oddziałują dwa efekty o przeciwnych znakach: z jednej strony, zużycie pośrednie nierynkowych producentów zwiększa się o tę samą wartość, o jaką zmniejsza się zużycie środków trwałych brutto, z drugiej strony, spada zużycie środków trwałych.

W **ujęciu od strony dochodów** następuje spadek nadwyżki operacyjnej brutto równy spadkowi wartości dodanej producentów rynkowych powiększonej o spadek zużycia środków trwałych producentów nierynkowych.

Jak widać to wyraźnie z ujęć od strony produkcji i dochodów, wpływ na PKB jest jednoznacznie ujemny. Ponieważ przejście od PKB do PNB jest niezakłócone w wyniku dostosowania progu, oddziaływanie na PNB równe jest wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Załóżmy, że nabycie nieznacznych dóbr inwestycyjnych o wartości 900 przez producentów rynkowych jest przeklasyfikowane ze środków trwałych brutto. Ponadto zakupy o wartości 100 przez producentów rynkowych są podobnie przeklasyfikowane, zaś nowy próg wymaga zmniejszenie zużycia środków trwałych o 90 w odniesieniu do producentów nierynkowych.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +10	P20 + 1 000
	P3B +10
	P41 – 1 000

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
P20 + 1 000	P10 +10
N1 –990	

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 –990	N1 –990

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 –990	N2 –990

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A +10	N3 –990
N4 – 1 000	

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
P41 – 1 000	N4 – 1 000
N5 +0	

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

15. Kryteria rynkowe/nierynkowe*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Producenci rynkowi	315	3.24
Produkcja rynkowa	305, 308	3.17
Producenci nierynkowi	317	3.26
Produkcja nierynkowa	312	3.23

Opis zmiany

Zasady klasyfikowania jednostek producentów jako rynkowych lub nierynkowych zostały całkowicie zmodyfikowane.

W ESA 79 produkcja ustalonego wykazu usług jest zawsze uważana zwyczajowo za usługi rynkowe, zaś produkcja drugiego ustalonego wykazu usług uważana jest zawsze za nierynkową, natomiast produkcja trzeciego ustalonego wykazu usług uważana jest za usługi rynkowe, jeśli zasoby jednostki produkującej pochodzą głównie ze sprzedaży własnej produkcji.

W ESA 95 jeden zestaw kryteriów stosuje się do wszystkich czynności. Na przykład pozostali nierynkowi producenci określani są jako lokalne jednostki działalności gospodarczej (JDG) lub jednostki instytucjonalne, których główna część produkcji jest dostarczana nieodpłatnie bądź za cenę nieznaczną gospodarczo (to jest wówczas, gdy mniej niż 50 % kosztów produkcji pokrywa sprzedaż).

Konsekwencją tej zmiany jest to, że dana jednostka produkcyjna może być albo klasyfikowana jako rynkowa zgodnie z ESA 79, albo jako nierynkowa zgodnie z ESA 95, bądź na odwrót. Poza tym wycena produkcji nierynkowej jest weryfikowana w ESA 95 (patrz pkt 20 poniżej), zwłaszcza w odniesieniu do subsydiów. Sposób, w jaki dokonuje się wyceny produkcji, zależy od tego, czy jest to produkcja rynkowa czy nierynkowa.

Konsekwencje zmiany

Należy rozważyć przypadek jednostki produkcyjnej przeklasyfikowanej z rynkowej na nierynkową. Zgodnie z zasadami ESA 79 ten przykładowy producent był uważany zwyczajowo za rynkowego ze względu na dziedzinę działalności, podczas gdy według zasad ESA 95 kryterium 50 % stosuje się bez względu na działalność. Jakikolwiek przeklasyfikowanie w przeciwnym kierunku prowadzi do równoważnych, ale odwrotnych konsekwencji.

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja zmienia się o różnicę pomiędzy dochodem ze sprzedaży (powiększonym ewentualnie o zmiany stanu zapasów wyrobów gotowych i prac w toku) a kosztami produkcji. Zużycie pośrednie nie zmienia się. Wartość dodana zmienia się od wielkości określonej jako produkcja pomniejszona o zużycie pośrednie do wielkości obliczanej jako suma wynagrodzeń pracowników, zużycia środków trwałych oraz innych podatków pomniejszonych o subsydia związane z produkcją. Przyjmując, że producent nie spełnia kryterium 50 % ESA 95, wpływ na wartość dodaną będzie dodatni.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie zbiorowe zwiększa się o nadwyżkę kosztów produkcji nad przychodami ze sprzedaży. Wszystkie inne składniki się nie zmieniają.

W **ujęciu od strony dochodów** zmiana nadwyżki operacyjnej brutto równa się zmianie wartości dodanej pomniejszonej o zmianę innych subsydiów dotyczących produkcji R312.

W przypadku przeklasyfikowania producentów z rynkowych na nierynkowych wpływ na PKB jest jednoznacznie dodatni. Ponieważ przeklasyfikowanie może podążać w obydwu kierunkach, całkowity wpływ na PKB nie może być określony a priori. Z racji, że przejście od PKB do PNB nie jest przedmiotem żadnej zmiany, oddziaływanie na PNB jest równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Założmy, że producent filmowy jako własność publiczna (producent rynkowy w myśl ESA 79) posiada wpływy ze sprzedaży w wysokości 300, zużycie pośrednie wynosi 200, wynagrodzenie pracowników wynosi 500, zużycie środków trwałych wynosi 50 oraz inne płatności związane z produkcją w wysokości 50. Otrzymuje on transfer budżetowy dla pokrycia deficytu w wysokości 500, który zgodnie z ESA 79 traktowany jest jako dodatkowa subsydia związane z produkcją. Nie istnieją inne źródła dochodu ani wywozu wytworzonego produktu. Taki producent będzie w konsekwencji przeklasyfikowany z rynkowego na nierynkowego w ramach przejścia na system ESA 95.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby		Wykorzystanie	
P10	+500	P3B	+550

Rachunek produkcji			Rachunek tworzenia dochodów			Rachunek dystrybucji dochodów		
Wykorzystanie		Zasoby	Wykorzystanie		Zasoby	Wykorzystanie		Zasoby
N1	+500	P10 +500	N2 +0	N1 +500	R 312 -500	N3 +500	N2 +0	
		R 312 -500						
Rachunek wykorzystania dochodu			Rachunek kapitału			Rachunek rozliczeń z resztą świata		
Wykorzystanie		Zasoby	Wykorzystanie		Zasoby	Wykorzystanie		Zasoby
P3A +500	N3 +500		N4 +0			N5 +0		
N4 +0			N5 +0					

16. Subsydia

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Subsydia	421	4.30, 4.38 j)
Transfery rzeczowe	475	4.105 e)

Opis zmiany

Wymagania ESA 95 różnią się od wymagań ESA 79 (uwzględniającej decyzję Komisji 93/465/EWG, Euratom ⁽¹⁾), która wyjaśnia ESA 79 w odniesieniu do dotacji) w dwóch aspektach.

Po pierwsze, w ESA 95 wyłączone z subsydiów są następujące pozycje: płatności dokonywane przez administrację centralną dla producentów rynkowych dla całkowitego lub częściowego zapłacenia za towary i usługi, które producenci rynkowi bezpośrednio i indywidualnie dostarczają gospodarstwom domowym w kontekście zagrożeń społecznych bądź potrzeb, do których gospodarstwa domowe mają ustawowo zapewnione prawo. Wspomniana wyżej decyzja Komisji nie ustanowiła żadnych wymagań dotyczących aspektu społecznego.

Po drugie, w ESA 95 pozostali nierynkowi producenci mogą utrzymywać inne subsydia dotyczące produkcji, jeśli te płatności zależą od rozporządzeń stosowanych zarówno do rynkowych, jak i nierynkowych producentów. Zgodnie z ESA 79 producenci nierynkowi nie mogli otrzymywać subsydiów. W takim przypadku miało miejsce oddziaływanie na wycenę produkcji producentów nierynkowych.

Konsekwencje zmiany

Po pierwsze, należy rozważyć przypadek płatności dokonywanych przez administrację centralną dla producentów związanych ze świadczeniem usług dla gospodarstw domowych, które nie spełniają kryteriów społecznych ESA 95 i są rejestrowane jako świadczenia społeczne w naturze zgodnie z zasadami ESA 79 (jak wyjaśniono w decyzji Komisji w sprawie dotacji), a nie jako subsydia do produktów w ESA 95. ESA 95 wyraźnie wymaga, aby istniał cel społeczny oraz uprawnienia osób fizycznych do otrzymania tych płatności, co pozwoli, iż nie będą one traktowane jako niepożądane transfery dla producentów, tj. jako subsydiów. Decyzja Komisji w sprawie dotacji, która wyjaśnia ESA 79, nie wspomina o celu społecznym, tj. wydatkach skierowanych na pokrycie pewnych szczególnych zagrożeń oraz potrzeb.

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja oraz wartość dodana zmniejsza się o tak przeklasyfikowaną wielkość.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych zmniejsza się o tę samą wielkość.

W **ujęciu od strony dochodów** subsydia dotyczące produkcji wzrastają o wielkość przeklasyfikowaną na subsydia przeznaczone dla produktów.

Wpływ na PKB oraz PNB jest jednoznacznie ujemny i równy co do wielkości przeklasyfikowanym transferom budżetowym na subsydia dla produktów.

Przykład liczbowy

Załóżmy, że płatność w wysokości 1 000 z administracji centralnej dla producentów rynkowych jest przeklasyfikowana z rzeczowych świadczeń społecznych na subsydia do produktów.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

⁽¹⁾ Dz.U. L 224 z 3.9.1993, str. 27.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 - 1 000	P3B - 1 000

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
N1 - 1 000	P10 - 1 000

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 +0	N1 - 1 000 R311 + 1 000

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 - 1 000	R311 + 1 000 N2 +0

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A - 1 000 N4 +0	N3 - 1 000

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
N5 +0	N4 +0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

Po drugie, założmy, że płatności w wysokości 1 000 z administracji centralnej dla instytucji nienastawionej na przynoszenie dochodu działającej na rzecz gospodarstw domowych są przeklasyfikowane z transferów bieżących na inne subsydia dla produkcji.

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja oraz wartość dodana zmniejsza się o tak przeklasyfikowaną wielkość.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne prywatnych instytucji nienastawionych na przynoszenie dochodów działających na rzecz gospodarstw domowych (PNPISHs) zmniejsza się o tę samą wielkość.

W **ujęciu od strony dochodów** subsydia dla produkcji wzrastają o wielkość przeklasyfikowaną na subsydia dla produktów.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 - 1 000	P3B - 1 000

Rachunek produkcji

Wykorzystanie	Zasoby
N1 - 1 000	P10 - 1 000

Rachunek tworzenia dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N2 +0	N1 - 1 000 R31 + 1 000

Rachunek dystrybucji dochodów

Wykorzystanie	Zasoby
N3 - 1 000	R31 + 1 000 R66 - 1 000 N2 +0 R66 - 1 000

Rachunek wykorzystania dochodu

Wykorzystanie	Zasoby
P3A - 1 000 N4 +0	N3 - 1 000

Rachunek kapitału

Wykorzystanie	Zasoby
N5 +0	N4 +0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

Wykorzystanie	Zasoby
	N5 +0

17. Rozrywka, dzieła literackie i artystyczne*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Zakres produkcji	309	3.67
Środki trwałe brutto	340, 398	3.105 b)

Opis zmiany

Produkcja w dziedzinie rozrywki, dzieł literackich oraz artystycznych tworzy część środków trwałych brutto w ESA 95. W ESA 79 taki produkt znajduje się poza zakresem produkcji. Zagadnienie, jak traktować usługi towarzyszące, to jest płatności za autoryzowane wykorzystanie (powielanie) takich dzieł, omówiono w następnej sekcji.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja zwiększa się o wartość wytworzonych dzieł. Zużycie pośrednie zwiększa się o wartość nakładów w ten proces produkcyjny, które poprzednio traktowano jako zużycie ostateczne gospodarstw domowych. Wartość dodana zmienia się o różnicę między tymi dwoma czynnikami. Znak nie może być określony a priori, lecz należy przypuszczać, że będzie on dodatni w większości przypadków.

W **ujęciu od strony wydatków** środki trwałe brutto zwiększają się o wartość wytworzonych dzieł. Zużycie ostateczne gospodarstw domowych zmniejsza się o wydatki przeklasyfikowane jako zużycie pośrednie.

W **ujęciu od strony dochodów** zmiana nadwyżki operacyjnej brutto odzwierciedla zmianę wartości dodanej.

Pomimo tego, że znak wpływu na PKB i PNB nie może być określony a priori, wydaje się bardzo mało prawdopodobne, aby wzrost zużycia pośredniego zdominował wzrost produkcji. Należy spodziewać się dodatniego wpływu na PKB i PNB.

Przykład liczbowy

Załóżmy, że produkcja dzieł zakończona w ramach okresu obrachunkowego oceniana jest na 1 000. Produkcja wymaga zużycia pośredniego w wysokości 200. Nie występują wynagrodzenia zatrudnionych pracowników. Przyjmijmy dalej, że nie występuje wywóz lub przywóz działalności rozrywkowej, dzieł literackich oraz artystycznych.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług					
Zasoby		Wykorzystanie			
P10	+ 1 000	P20	+200		
		P3B	–200		
		P41	+ 1 000		

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20	+200	P10	+ 1 000		
N1	+800	N2	+800	N3	+800

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A	–200	P41	+ 1 000		
N4	+ 1 000	N5	+0		

18. Usługi związane z wydawaniem zezwoleń dotyczących rozrywki i wykorzystania dzieł literackich oraz artystycznych

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Zakres produkcji	309 b)	3.67
Dochód z własności	436 c)	

Opis zmiany

W ESA 95 opłaty za zezwolenia związane z rozrywką i wykorzystaniem dzieł literackich oraz artystycznych są rejestrowane jako sprzedaż i zakup usług. W ESA 75 takie płatności były traktowane jako dochód z własności.

Konsekwencje zmiany

Opłaty związane z prawami autorskimi są zazwyczaj dokonywane przez wydawców za zezwolenie na wykorzystanie praw autorskich artystów itp. Stąd korzystanie z takich usług jest przeważnie określane jako zużycie pośrednie powiększone o wywóz i przywóz. Ta ostatnia pozycja wzrasta, ponieważ wydawcy nierezydenci uzyskują zezwolenie na wykorzystywanie praw autorskich artystów krajowych i na odwrót.

Dla artystów itp. przestrzeganie ich praw autorskich będzie czasami wymagało włączania pośrednika, którego rolą jest obserwowanie, kiedy i gdzie są publikowane książki, odtwarzane nagrania i wystawiane sztuki. Taki wydatek jest przeklasyfikowany ze zużycia ostatecznego gospodarstwa domowego do zużycia pośredniego. Jednakże z usług takich w większości korzystają raczej wydawcy niż sami artyści, w przypadku których są one rejestrowane przede wszystkim jako zużycie pośrednie.

W ujęciu **od strony produkcji** produkcja wzrasta o sprzedaż usług licencyjnych powiększonych o wszelkiego tego typu usługi nabywane przez nierynkowych producentów. Zużycie pośrednie krajowych wydawców wzrośnie o tę samą wielkość, pomniejszoną o wielkość wywozu netto usług związanych z prawami autorskimi. Ponadto sami artyści mogą ponosić wydatki jako zużycie pośrednie w formie płatności dla pośredników (agentów). Wartość dodana zmienia się o różnicę pomiędzy tymi wielkościami. Znak nie może być określony a priori.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych zmniejsza się o wszelkie płatności dla agentów przeklasyfikowane ze zużycia ostatecznego gospodarstw domowych do zużycia pośredniego. Ponadto płatności za usługi związane z prawami autorskimi z RŚ i na rzecz RŚ określa się jako przywóz i wywóz. W stopniu, w jakim usługi związane z prawami autorskimi są nabywane przez producentów nierynkowych, zużycie zbiorowe będzie odpowiednio wzrastać.

W **ujęciu od strony dochodów** zmiana nadwyżki operacyjnej brutto wynika ze zmiany wartości dodanej.

Jak widać wyraźnie z tych trzech ujęć, znak oddziaływania na PKB nie może być określony a priori. Jeśli chodzi o **przejście od PKB do PNB**, opłaty z tytułu zezwoleń na wykorzystywanie dzieł artystycznych są przeklasyfikowane z dochodu z własności z RŚ i na rzecz RŚ do przywozu i wywozu usług, neutralizując wpływ transakcji z RŚ w odniesieniu do PNB. Podobnie jak w przypadku wpływu na PKB znak oddziaływania na PNB nie może być określony a priori.

Przykład liczbowy

Należy założyć, że płatności od krajowych wydawców dla artystów rezydentów wynoszą 1 000 oraz że artyści nie ponoszą żadnych wydatków z tytułu zużycia pośredniego związanych ze sprzedażą zezwoleń na wykorzystywanie ich dzieł. Przyjmijmy dalej, że przywóz takich usług równy jest 100, a wywóz 300. Wszelkie transakcje przywozowe oraz wywozowe dotyczą wydawców, a nie samych artystów.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

	Zasoby		Wykorzystanie
P10	+ 1 300	P20	+ 1 100
P60	+100	P50	+300

Rachunek produkcji

	Wykorzystanie		Zasoby
P20	+ 1 100	P10	+ 1 300
N1	+200		

Rachunek tworzenia dochodów

	Wykorzystanie		Zasoby
		N1	+200
N2	+200		

Rachunek dystrybucji dochodów

	Wykorzystanie		Zasoby
R40	-100	N2	+200
N3	+0	R40	-300

Rachunek wykorzystania dochodu

	Wykorzystanie		Zasoby
N4	+0	N3	+0

Rachunek kapitału

	Wykorzystanie		Zasoby
N5	+0	N4	+0

Rachunek rozliczeń z resztą świata

	Wykorzystanie		Zasoby
		N5	+0

19. Garaże

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Czynsze kalkulacyjne	315 i)	3.64

Opis zmiany

ESA 95 przewiduje, że garaże używane przez właścicieli mieszkań do celów ostatecznego zużycia, nawet jeżeli są oddzielone od mieszkań, są uwzględnione w kalkulacyjnej wartości usług mieszkaniowych. ESA 79 nie daje wyraźnych wytycznych odnośnie do takich garaży. Decyzja Komisji 95/309/WE, Euratom ⁽¹⁾ określająca zasady szacowania usług mieszkaniowych wyjaśnia ESA 79 w odniesieniu do mieszkań. Ustala ona, że jedynie garaże, które stanowią integralną część mieszkań, mogą być włączone do obliczeń rzeczywistych i kalkulacyjnych czynszów za mieszkania. Stąd występuje różnica w sposobie traktowania garaży używanych do celów zużycia, które są oddzielone od mieszkań.

Konsekwencje zmiany

Włączenie czynszów kalkulacyjnych niektórych garaży posiadanych przez właścicieli w sferze wytwórczości wpływa na produkcję, wartość dodaną, zużycie ostateczne gospodarstw domowych oraz nadwyżkę operacyjną brutto.

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja wzrasta o kalkulacyjny czynsz właścicieli garaży, natomiast zużycie pośrednie wzrasta o koszty napraw i konserwacji związane z tymi garażami. Wartość dodana wzrasta o różnicę pomiędzy tymi dwiema wielkościami.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych wzrasta o kalkulacyjny czynsz pomniejszony o wszelkie koszty napraw i konserwacji.

W **ujęciu od strony dochodów** nadwyżka operacyjna brutto wzrasta odpowiednio do zmian w wartości dodanej.

Przyjmując, że czynsze kalkulacyjne będą zawsze przewyższać koszty napraw i konserwacji, zmiana sposobu traktowania niektórych garaży prowadzi do wzrostu PKB.

Pomijając jakikolwiek pośredni wpływ na dochód z własności związany z garażami posiadanymi przez właścicieli nierezydentów, oddziaływanie na PNB będzie równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Należy założyć, że czynsze kalkulacyjne dotyczące garaży o wartości 1 000 włączone są do produkcji usług mieszkaniowych i że zużycie pośrednie (koszty bieżące) równa się 50. Żaden z tych garaży nie jest w posiadaniu nierezydentów ani też rezydenci nie posiadają zajmowanych przez właścicieli garaży, które są ujęte w pozycji „zagranica”.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 000	P20 +50
	P3B +950

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 +50	P10 + 1 000	N1 +950	N1 +950	N3 +950	N2 +950
N1 +950		N2 +950			

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A +950	N3 +950	N4 +0	N4 +0		N5 +0
N4 +0		N5 +0			

⁽¹⁾ Dz.U. L 186 z 5.8.1995, str. 59.

20. Opłaty za dokumenty rejestracyjne samochodu ponoszone przez gospodarstwa domowe

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Podatki	414	4.14
Podatki od produktów	417.1	4.20 d)

Opis zmian

ESA 79 nie podaje wyraźnych wytycznych dotyczących rejestrowania opłat za dokumenty rejestracyjne samochodu ponoszonych przez gospodarstwa domowe. Niemniej zakres podatków związanych z produkcją został ograniczony do opłat od jednostek produkcyjnych. Typowa interpretacja ESA 79 jest taka, że na skutek niewywiązywania się gospodarstw domowych z opłat za dokumenty rejestracyjne samochodu powinny być one zapisywane w pozycji różnych transferów bieżących.

ESA 95 przewiduje, że opłaty rejestracyjne za samochody są zapisywane w pozycji podatków od produktów. Zakres podatków od produktów na podstawie ESA 95 nie ogranicza się do podatków płaconych przez jednostki produkcyjne.

Opłaty za dokumenty rejestracyjne samochodu ponoszone przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów są przeklasyfikowane z (przypuszczalnie) różnych transferów bieżących (R69) na podatki od produktów (R221).

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od** strony produkcji produkcja oraz wartość dodana w cenach producentów (pojęcie ESA 79) wzrasta o przeklasyfikowaną wielkość. Produkcja oraz wartość dodana w cenach bazowych (pojęcie ESA 95) pozostają bez zmian.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych wzrasta o przeklasyfikowane opłaty samochodowe.

W **ujęciu od strony dochodów** podatki związane z produkcją oraz przywozem wzrastają o przeklasyfikowaną wielkość.

Ogólnie biorąc, wpływ na PKB jest jednoznacznie dodatni. Z powodu braku jakiegokolwiek wpływu na przejście z PKB do PNB oddziaływanie na PNB równa się wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Należy założyć, że opłaty rejestracyjne za samochody o wartości 1 000 ponoszone przez konsumentów są przeklasyfikowane na podatki od produktów.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 000	P3B + 1 000

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
N1 + 1 000	P10 + 1 000	R221 + 1 000	N1 + 1 000	N3 + 1 000	N2 + 0
		N2 + 0			R221 - 1 000

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A + 1 000	N3 + 1 000		N4 + 0		N5 + 0
N4 + 0		N5 + 0			

21. Wynagrodzenia rzeczowe pracowników

Pojęcia kluczowe

	ESA 79	ESA 95
Zużycie pośrednie	324 a)	3.71 b)
Ostateczne zużycie w gospodarstwach domowych	320 e), 628 przypis 1	3.76 b)
Wynagrodzenia pracowników	408 j), 409 a)	4.05, 4.06

Opis zmiany

ESA 95 wprowadza dwie zmiany.

ESA 95 zawiera przepisy dotyczące pomieszczeń rekreacyjnych i sportowych dla pracowników i ich rodzin, którzy otrzymują wynagrodzenie rzeczowe, natomiast ESA 79 wyraźnie wyłącza te kwoty z dochodu rzeczowego, stwierdzając, że powinny być one zapisane w pozycji zużycie pośrednie przez pracowników.

Ponadto występuje różnica w wycenie produkcji na własny rachunek oraz usług świadczonych pracownikom przez ich pracodawców. W ESA 95 wyceniane są one w cenach bazowych. W ESA 79 wyceniane są jako suma kosztów produkcji (tj. zysk producenta, zgodnie z umową, jest równy zero).

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja wzrasta w przypadku produkcji na własny rachunek dostarczanej pracownikom (w przeciwieństwie do produktów zakupionych u innych producentów). Zużycie pośrednie spada, ponieważ niektóre pozycje wydatków (zakupy u innych producentów) są przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego na zużycie ostateczne. Wartość dodana wzrasta w obydwu obliczeniach.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych zwiększa się o wartość dochodu rzeczowego.

W **ujęciu od strony dochodów** wynagrodzenie pracowników wzrasta o taką samą kwotę jak zużycie ostateczne gospodarstw domowych.

PKB zwiększa się o wzrost wynagrodzeń rzeczowych. **Na przejście z PKB do PNB** wpływ będą miały wszelkie pozycje wynagrodzeń rzeczowych pracowników otrzymywane z RŚ i na rzecz RŚ, pozostawiając nieokreślony a priori znak wpływu na PNB, jednak w praktyce z pewnością dodatni.

Przykład liczbowy

Należy założyć, że wartość własnych towarów oraz usług dostarczanych pracownikom wzrasta o 500. Przyjmijmy dalej, że produkty o wartości 500 są przeklasyfikowane ze zużycia pośredniego pracowników otrzymujących wynagrodzenia rzeczowe. Wynagrodzenia pracowników otrzymywane z RŚ i na rzecz RŚ pozostają niezmiennione w wyniku zmiany pojęcia.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 +500	P20 -500
	P3B +1 000

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 -500	P10 +500	R10 +1 000	N1 +1 000		N2 +0
N1 +1 000		N2 +0		N3 +1 000	R10 +1 000

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A +1 000	N3 +1 100		N4 +0		N5 +0
N4 +0		N5 +0			

22. Licencje na użytkowanie wartości niematerialnych i prawnych nieprodukowanych*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Wartości niematerialne i prawne nieprodukowane	309 b)	7.43
Honoraria autorskie	436 c)	3.70 f)

Opis zmiany

W ESA 95 sprzedaż oraz nabywanie licencji na użytkowanie wartości niematerialnych i prawnych nieprodukowanych (patenty, znaki towarowe, prawa autorskie itp.) są zapisywane odpowiednio w pozycji produkcja i spożycie. W ESA 79 płatności takie uważane są za płatności z tytułu dochodu z własności.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja wzrasta o wartość takich płatności z tytułu licencji otrzymywanych przez krajowych producentów rynkowych. Zużycie pośrednie wzrasta o płatności producentów krajowych na rzecz rezydentów, jak również nierezydentów właścicieli podstawowych dóbr niematerialnych i prawnych. Z tego względu znak wpływu na wartość dodaną nie może być określony a priori.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych wzrasta o płatności za licencje (o ile takie istnieją) dokonywane przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów. Zużycie zbiorowe wzrasta o płatności pomniejszone o przychody z honorariów autorskich producentów nierynkowych. Wywóz oraz przywóz wzrasta o płatności z tytułu licencji otrzymanych lub sprzedanych do reszty świata.

W **ujęciu od strony dochodów** nadwyżka operacyjna brutto zmienia się w takim samym stopniu co wartość dodana.

Z powodu transakcji z RŚ znak wpływu na PKB nie może być określony a priori. W **przejściu od PKB do PNB** dochód z własności z i na rzecz reszty świata zmniejsza się o wielkość przeklasyfikowaną na przywóz oraz wywóz usług. Pod warunkiem że przynajmniej jeden składnik końcowego wykorzystania krajowego wzrośnie w konsekwencji zmiany pojęcia, znak wpływu na PNB będzie dodatni.

Przykład liczbowy

Załóżmy, że rezydenci otrzymują płatności z tytułu licencji w wysokości 1 000, a ich wydatki wynoszą 700. Nierynkowi producenci ponoszą wydatki na honoraria autorskie w wysokości 50 i nie mają żadnych przychodów. Wywóz usług licencyjnych wynosi 500, natomiast przywóz 200. Gospodarstwa domowe jako konsumenci nie ponoszą żadnych płatności z tytułu licencji.

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 050	P20 +700
P60 +200	P3B +50
	P50 +500

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 +700	P10 + 1 050	N1 +350	N1 +350	R40 -200	N2 +350
N1 +350		N2 +350		N3 +50	R40 -500

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A +50	N3 +50	N4 +0	N4 +0		N5 +0
N4 +0		N5 +0			

23. Opłaty skarbowe*Pojęcia kluczowe*

	ESA 79	ESA 95
Podatki od produktów	417.2	4.20
Inne opłaty związane z produkcją/Różne transfery bieżące	417.3, 495	4.23

Opis zmiany

ESA 95 przewiduje, że opłaty skarbowe powinny być rejestrowane w pozycji podatków od produktów. W ESA 79 opłaty skarbowe płacone przez producentów traktowane są jako inne opłaty związane z produkcją R22. Nie podano żadnych wyraźnych wytycznych dotyczących tych opłat skarbowych, które wnoszone są przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów. Ponieważ nie istnieją wytyczne w ESA 95, takie opłaty skarbowe są rejestrowane jako różne transfery bieżące R69.

Konsekwencje zmiany

W **ujęciu od strony produkcji** produkcja wzrasta o całkowitą kwotę opłat skarbowych. Zużycie pośrednie rośnie o tę część opłat skarbowych, która jest wnoszona przez producentów. Wartość dodana wzrasta o różnicę pomiędzy sumą opłat skarbowych a opłatami skarbowymi włączonymi do zużycia pośredniego producentów rynkowych i nierynkowych.

W **ujęciu od strony wydatków** zużycie ostateczne gospodarstw domowych wzrasta o opłaty skarbowe wnoszone przez gospodarstwa domowe w funkcji konsumentów. Środki trwałe brutto wzrastają o kwotę opłat skarbowych związanych z kosztami transferu.

W **ujęciu od strony dochodów** zmiana nadwyżki operacyjnej brutto jest identyczna ze zmianą wartości dodanej.

Wpływ na PKB jest wyraźnie dodatni. Ponieważ na **przejście z PKB do PNB** nie ma wpływu zmiana koncepcji, oddziaływanie na PNB jest równe wpływowi na PKB.

Przykład liczbowy

Należy założyć, że opłaty skarbowe wynoszące łącznie 500 są przeklasyfikowane z innych opłat związanych z produkcją na podatki od produktów oraz że różne transfery bieżące o wartości 500 są przeklasyfikowane na podatki od produktów. Z opłat skarbowych wniesionych przez producentów 250 odnosi się do nakładów pośrednich, zaś 250 do środków trwałych brutto (koszty transferu).

System obliczeniowy w uproszczonych rachunkach na szczeblu krajowym: zmiany w porównaniu z zapisami zgodnie z zasadami ESA 79.

Rachunek towarów i usług

Zasoby	Wykorzystanie
P10 + 1 000	P20 +250 P3B +500 P41 +250

Rachunek produkcji		Rachunek tworzenia dochodów		Rachunek dystrybucji dochodów	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P20 +250 N1 +750	P10 + 1 000	R20 +500 N2 +250	N1 +750	N3 +750	N2 +250 R20 +500

Rachunek wykorzystania dochodu		Rachunek kapitału		Rachunek rozliczeń z resztą świata	
Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby	Wykorzystanie	Zasoby
P3A +500 N4 +250	N3 +750	P41 +250 N5 +0	N4 +250		N5 +0